

**Gemeente
Amsterdam**

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
Amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Ministerie van Economische Zaken

Datum 5 september 2019

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Behandeld door Ger Baron – G.Baron@amsterdam.nl

Kopie aan

Bijlage(n)

Onderwerp Reactie op consultatie wijzigingsvoorstel Telecomwet ministerie van Economische zaken en Klimaat

Geachte heer Wiebes,
Geachte mevrouw Keijzer,

Op 15 juli 2019 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een wijziging van de Telecommunicatiewet aangekondigd met als doel de implementatie van een Europese richtlijn van december 2018 met betrekking tot de Europese Telecomcode. Om de uitrol van 5G, waarbij alleen al in Amsterdam naar schatting 10.000 extra zenders/ontvangers geplaatst moeten worden, zo soepel mogelijk te laten verlopen stelt de Europese Commissie de lidstaten voor hun assets beschikbaar te stellen aan de markt en zelfs ondernemingen te verplichten mee te werken aan de operatie. Het in 2010 door VNG, uw ministerie en de telecomproviders ondertekende antenneconvenant komt daarmee te vervallen (hoewel u met deze partijen tegelijkertijd besprekingen voert over verlenging van het convenant). De wetwijziging zal van lokale overheden niet alleen een significante inspanning vergen, ook worden ze verplicht om hun publieke infrastructuur (waaronder lichtmasten, verkeersregelinstallaties, bushokjes) en andere objecten zoals publieke gebouwen beschikbaar te stellen voor zendapparatuur zoals antennes, en bijbehorende connectiviteitsinfrastructuur en waarin telecomproviders naar eigen inzicht masten tot zeven meter hoog in de openbare ruimte mogen plaatsen.

De gemeente Amsterdam onderkent het belang van hoogwaardige digitale bereikbaarheid, maar ziet ook een aantal zorgpunten als gevolg van het wetwijzigingsvoorstel. Voorop gesteld 5G is wezenlijk anders dan 4G. De 5G technologie is nog niet uitontwikkeld, er moet gekeken worden naar de maatschappelijke implicaties en er wordt ook nog veel onderzoek gedaan bijvoorbeeld naar gezondheidsrisico's, nieuwe inzichten daaromtrent zouden daarom alsnog kunnen leiden tot

nieuwe inzichten. Net als verschillende andere steden in Nederland, waar we mee in overleg zijn zoals Eindhoven, Rotterdam en Almere, delen we graag onderstaande punten en verwachten we hierover verder in gesprek te kunnen gaan.

Het betreft de volgende zorgpunten:

- de beheerbaarheid van de assets die beschikbaar gesteld moeten worden en de invloed van het medegebruik door derden van de assets op de opdracht die de Rijksoverheid bij gemeenten legt op het vlak van veiligheid en leefbaarheid,
- het effect van de grote hoeveelheid installaties op het straatbeeld,
- de toenemende zorgen die bestaan in de samenleving over de gezondheidsrisico's van straling door de aangekondigde komst van 5G, waarvoor het instrumentarium en communicatieaanpak onvoldoende is. Onderzoek heeft tot op heden weliswaar geen gezondheidsrisico's aangetoond. Bovendien zal 5G technologie zich nog verder ontwikkelen en willen we nieuwe inzichten ook een plek kunnen geven.
- kosten die de verplichte medewerking met zich meebrengen voor gemeenten en die maar zeer gedeeltelijk zijn te verhalen op de markt, terwijl het Rijk gemeenten niet tegemoet lijkt te komen,
- de fysieke bereikbaarheid van de stad gedurende de aanleg van de duizenden kilometers benodigde glasvezel in de al overvolle ondergrond.

Beheerbaarheid van de assets

Het wetsvoorstel heeft vergaande gevolgen voor de manier waarop gemeenten hun assets (lichtmasten, verkeerreginstallaties, bushokjes ed.) onderhouden. RWS heeft al zo'n twintig jaar geleden de risico's van zulke medegebruik onderkend (toen nog voor voornamelijk 2G-installaties).¹ Zonder de mogelijkheid om randvoorwaarden te stellen, worden gemeenten (volledig) afhankelijk van de betreffende marktpartij: medegebruik door derden beperkt de ruimte die de gemeente heeft om naar eigen inzicht beheer en onderhoud uit te voeren aan de assets waaraan objecten van derden zijn bevestigd, en dat interfereert met de opdracht die gemeenten hebben om de stad veilig te houden met openbare verlichting, openbaar vervoer, verkeersreginstallaties en verkeersinformatiesystemen. Omdat het medegebruik eenzijdig is opgelegd, wordt de gemeente afhankelijk van de goedkeuring van de marktpartij terwijl de marktpartij niet afhankelijk is van de gemeente voor het medegebruik. Gevolg is dat de gemeenten hun taken niet meer naar behoren uitvoeren. De verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de asset (en waarschijnlijk ook van de zendinstallaties die er aan bevestigd wordt) blijft bij de gemeente, terwijl die er geen volledige zeggenschap meer over heeft. Daarnaast kan de zendinstallatie invloed hebben op de werking en/of levensduur van de assets. Doordat de zendinstallatie altijd van stroom moet worden voorzien, kunnen gemeenten hun eigendommen niet meer zomaar buiten gebruik stellen (voor bijvoorbeeld onderhoud), met als gevolg extra kosten. Doorredenerend lijkt het wetsvoorstel te impliceren dat gemeenten bij vervanging of verplaatsing van objecten waaraan de zendinstallaties zijn bevestigd (zoals bij herinrichting van wegen) verplicht zijn de zendinstallaties op eigen kosten te verplaatsen. Ook doet het wetsvoorstel geen uitspraken over aansprakelijkheid en risico's.

Daar komt nog bij dat de lichtmasten niet over individueel schakelbare elektriciteitsaansluitingen beschikken terwijl zendinstallaties permanent elektriciteit nodig hebben. Dat zou vergaande en

¹ "Gedraglijn inzake de ter beschikking stelling van Rijksobjecten voor het plaatsen van antenne-installaties", definitieve versie 8 december 2000.

kostbare aanpassingen aan de lichtmasten vergen, zowel bij de gemeenten als eigenaar van de lichtmasten als bij de energieprovider die wettelijk verplicht is om de openbare verlichting op de gereguleerde netten te schakelen.

Als er gebruik wordt gemaakt van de voeding van de lichtmast, hoe is onderhoud dan mogelijk zonder ook de stroom van het zendapparaat te halen? Wie is verantwoordelijk voor storingen veroorzaakt door de zendapparatuur van de telecomproviders en wie vergoedt schade aan de zendapparatuur bij onderhoud aan de lichtmast?

Straatbeeld

Zoals het er nu naar uitziet zullen er alleen al in Amsterdam zo'n 10.000 extra zendinstallaties opgehangen moeten worden met afmetingen van ca. 20 x 20 x 5 cm / 35 x 35 x 10 cm. Daarmee nemen de kasten een prominente plaats in het straatbeeld. In het historische centrum van de stad, uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed, is de prominente aanwezigheid van de kasten onwenselijk; aan panden die (rijks)monument zijn zelfs niet toegestaan volgens de regels van de Rijksoverheid. De nieuwe wet biedt de gemeente geen mogelijkheden om regie te voeren op de plaatsing van de 5G-zenders.

Bovendien lijkt de wet de telecomsector de ruimte te bieden om vergunningsvrij en naar eigen inzicht aanvullende objecten (masten) in de openbare ruimte te plaatsen. Dat is onwenselijk is als het gaat om de veilige en leefbare inrichting van de openbare ruimte waar de gemeentelijke overheid zich al jaren voor inzet, wat in een zeer drukke stad als Amsterdam een zeer ingewikkelde zaak is. Het is dan ook de vraag hoe de gemeente na invoering van de wetswijziging kan voorkomen dat zulke objecten worden geplaatst op onveilige plaatsen en op plaatsen die vanuit het perspectief van de inrichting van de openbare ruimte, de beheerbaarheid van andere gemeentelijke assets of de toegankelijkheid van de openbare ruimte onwenselijk zijn.

Straling en gezondheidszorgen

Hoewel er geen bewijs lijkt te zijn dat elektromagnetische straling gezondheidsrisico's met zich meebrengt, ziet de gemeente dat veel en almaar meer mensen zich daar zorgen over maken. Niet alleen wordt van gemeenten verwacht dat zij de belangen van de inwoners behartigen, tegelijkertijd belanden hun vragen bij de gemeenten. Met de verwachte forse toename van nieuwe zendapparatuur in de openbare ruimte hebben we als overheid de verantwoordelijkheid om het welzijn van onze inwoners te beschermen. Het huidige wetvoorstel en de bestaande regelgeving bieden daar vanuit het gezondheidsperspectief onvoldoende instrumenten voor. Er zijn geen mechanismen voorzien in de Europese richtlijn en in het wetvoorstel om inwoners te betrekken bij de inrichting van de nieuwe infrastructuur, er is geen duidelijke communicatieaanpak en er zijn geen maatregelen om het stralingsniveau te bewaken. De toenemende maatschappelijke onrust en onvoldoende zeggenschap van burgers kunnen leiden tot maatschappelijk protest en vertraging bij de uitrol van 5G waar het wetwijzigingsvoorstel juist een versnelling in wil bewerkstelligen.

Administratieve en financiële lasten

Verplichte medewerking aan aanvragen van de marktpartijen voor medegebruik van de gemeentelijke assets leidt tot hoge administratieve en financiële lasten voor de gemeente, niet alleen voor het afhandelen van alle aanvragen, maar ook voor de registratie van welke apparaten van welke partijen aan welke assets zijn aangebracht, wat de gevolgen ervan zijn, welke wijzigingen worden doorgevoerd en hoe het beheer vervolgens moet worden geregeld, los van de

vraag wie er verantwoordelijk is voor het aanleveren van de informatie. De wet laat enige, nauwelijks omschreven ruimte voor afwijzing van verzoeken tot medegebruik als de openbare veiligheid in gevaar komt, maar er bestaat een risico op langdurige juridische procedures als de gemeente dat doet. Maar de wet verplicht de telecomproviders niet om voldoende informatie aan te leveren bij de eigenaar van de asset, waardoor de gemeente zelf voor die informatie moet zorgen, met aanzienlijke lasten tot gevolg.

Gevolgen van de uitrol voor de fysieke bereikbaarheid

Naar verwachting zullen de ca. 10.000 extra zendapparaten in Amsterdam via glasvezelkabels worden verbonden. Dat betekent dat er de komende jaren duizenden kilometers glasvezel in de al overvolle Amsterdamse ondergrond moet worden gelegd. Dat zal gepaard gaan met behoorlijke overlast op straat als gevolg van opbrekingen en omleidingen. Bovendien biedt de huidige wetgeving de gemeente onvoldoende instrumenten om regie te voeren op het leggen van kabels en leidingen door derden.

Gewenste aanpassingen aan het wetsvoorstel

De gemeente Amsterdam stelt voor om bij het wetsvoorstel de Europese richtlijn niet een op een te volgen, wat sowieso niet nodig is, maar het belang van de gemeenten beter te borgen langs de volgende lijnen, grotendeels in navolging van de suggesties van de gemeente Eindhoven:

Het wetsvoorstel legt alle risico's, zowel de technische als de financiële, bij de gemeenten, terwijl het niet direct evident is hoe de gemeenten daarvoor gecompenseerd worden, anders dan via een belofte op betere digitale bereikbaarheid op termijn. Daarom zou de wet in moeten gaan om wie welke risico's draagt. Daarbij helpt het om uit te gaan van vrijwillige samenwerking in plaats van een verplichting tot medegebruik. Een aanpassing van het antenneconvenant lijkt daarvoor voldoende basis te kunnen bieden.

Zorg dat de gemeenten voldoende bevoegdheden en instrumenten hebben om hun publieke taak, namelijk het beheer van de publieke ruimte, te blijven uitvoeren zonder inmenging van derden, anders dan via de normale democratische kanalen zoals de gemeenteraad. Voor de leefbaarheid van onze steden en voor de openbare veiligheid is het van groot belang dat gemeenten het laatste woord houden over de vraag waar de zendinstallaties worden geplaatst of bevestigd. Daarom zijn door de gemeenten opgestelde randvoorwaarden voor het gebruik van de publieke infrastructuur nodig, waarbij taken, rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer van de publieke assets scherp zijn gedefinieerd vanuit het brede algemene belang. Leg de rekening voor de uitrol van 5G niet bij de gemeenten die daar de draagkracht niet voor hebben.

Onttrek de uitrol van 5G, die een grote impact heeft op de publieke ruimte, niet aan de werking van de Omgevingswet waarvan de start vrijwel samenvalt met die van de uitrol van 5G. Kom met een duidelijke, centrale aanpak om de zorgen van burgers te adresseren als het gaat om de gezondheidsrisico's van elektromagnetische straling, met name in stedelijke omgevingen, zodat gemeente niet zelf voor die opgave staan die feitelijk (ook) een zorg van de marktpartijen zou moeten zijn.

Neem in het wetsvoorstel criteria op voor locaties waar medegebruik niet problematisch is en waar telecomproviders een voorstel aan de gemeente moeten voorleggen.

De gemeente Amsterdam geeft de voorkeur aan een nieuw antenneconvenant waarin voor het uitvoeren van de gemeentelijke taken voldoende waarborgen zijn opgenomen op het gebied van ruimtelijke ordening, assets, gezondheid en technologie. De ronde tafels die uw ministerie organiseert in oktober en november zijn bij uitstek geschikt voor een gesprek daarover.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,

Touria Meliani
Wethouder ICT en Digitale Stad

